BOLMA RUGOSA (LINNAEUS, 1767) (GASTROPODA, PROSOBRANCHIA, TURBINIDAE) VAN OOSTKAPELLE (WALCHEREN)

R.W.B. Bruins

***Bolma rugosa* (Linnaeus, 1767) (Gastropoda, Prosobranchia, Turbinidae) from Oostkapelle (Walcheren, the Netherlands)**
Recently I found in a sample of shell-grit from the beach of Oostkapelle, Walcheren, the Netherlands, large numbers of fossil *Striarca lactea lactea* (L., 1758) and *Alvania lactea* (Michaud, 1832). Remarkably I found also a juvenile specimen of the genus *Bolma*, most probably *Bolma rugosa* (L., 1767). There are no records of earlier finds of this species from the Dutch coasts. In my opinion it is a fossil specimen from the Middle or Late Pleistocene just as the two other mentioned species. But I can not ignore the possibility that it is a worn recent specimen although this species does not occur north of Portugal.

De stranden van de Zeeuwse eilanden en van Zeeuws-Vlaanderen staan bekend om de grote aantallen fossiele schelpen, die er kunnen worden aangetroffen. Een reden om met zekere regelmaat deze stranden te bezoeken en te bemonsteren.

Op 23 maart 2003 nam ik een monster schelpengruis van ongeveer 1.5 liter op het strand bij de opgang aan het einde van de Duinweg in Oostkapelle op Walcheren. Naar later bleek een zeer rijk monster, dat naast een flink aantal recente soorten zeker een vijftigtal verschillende fossiele schelpen bevatte. Opmerkelijk waren de zeer grote aantallen *Striarca lactea lactea* (Linnaeus, 1758) en *Alvania lactea* (Michaud, 1832), die bij honderden in het monster voorkwamen.

Naast wat minder algemene tot zeldzame soorten was vooral opmerkelijk een jong exemplaar van het genus *Bolma*.

Aangezien deze soort niet wordt vermeld in de publicatie over fossiele schelpen van de Nederlandse stranden en zeegaten, heb ik navraag gedaan bij musea en in fossiele schelpen gespecialiseerde verzamelaars naar eventuele eerdere vondsten. Vooralsnog is geen melding van het strand bekend. Wel komt in het Mioceen – met name het Anversien – een *Bolma* voor, die door M. Glibert in 1952 is beschreven, te weten *Astraea belgica*. Een soort, die ook wordt aangetroffen in het materiaal van het Gelderse Miste.

Naast een eventuele herkomst uit het Mioceen of uit het Pleistoceen ('Eemien'), bestaat er voorts nog de mogelijkheid dat het gevonden exemplaar een dwaalgast is, die op de één of andere wijze het Nederlandse strand heeft bereikt.

Het gevonden exemplaar heeft een glad, parelmoerachtig oppervlak, omdat de buitenste kalklaag vrijwel geheel is afgesleten. Het schelpje heeft een doorsnede van 7 mm en een hoogte van 3 mm. De juveniele exemplaren van het genus zijn – zoals de bijgevoegde foto's van het schelpje ook tonen – veel meer afgeplat dan de volwassen schelpen. Bovendien vertonen jonge exemplaren nog zeer duidelijk stekelachtige knobbels, die bij de grote, volwassen exemplaren niet meer prominent aanwezig zijn.

De mate van conservering en de kleur van het gevonden schelpje, alsmede vergelijking met in het museum Naturalis aanwezige exemplaren van *Astraea belgica*, sluiten vrijwel zeker uit dat het om een soort uit het Mioceen gaat.

Het schelpje blijkt vooral overeen te komen met juveniele exemplaren of met topwindingen van *Bolma rugosa* (Linnaeus, 1767), die zich in mijn eigen collectie en ook in die van het museum Naturalis bevinden. Een soort, die - evenals de hiervoor genoemde *Striarca lactea lactea* en *Alvania lactea* - thans nog levend voorkomt in het Middellandse Zeegebied. Gelet op de fossiele herkomst van beide laatstgenoemde soorten in het materiaal van de Zeeuwse stranden, veronderstel ik dat de gevonden *Bolma* uit het Midden- of Laat Pleistoceen stamt.

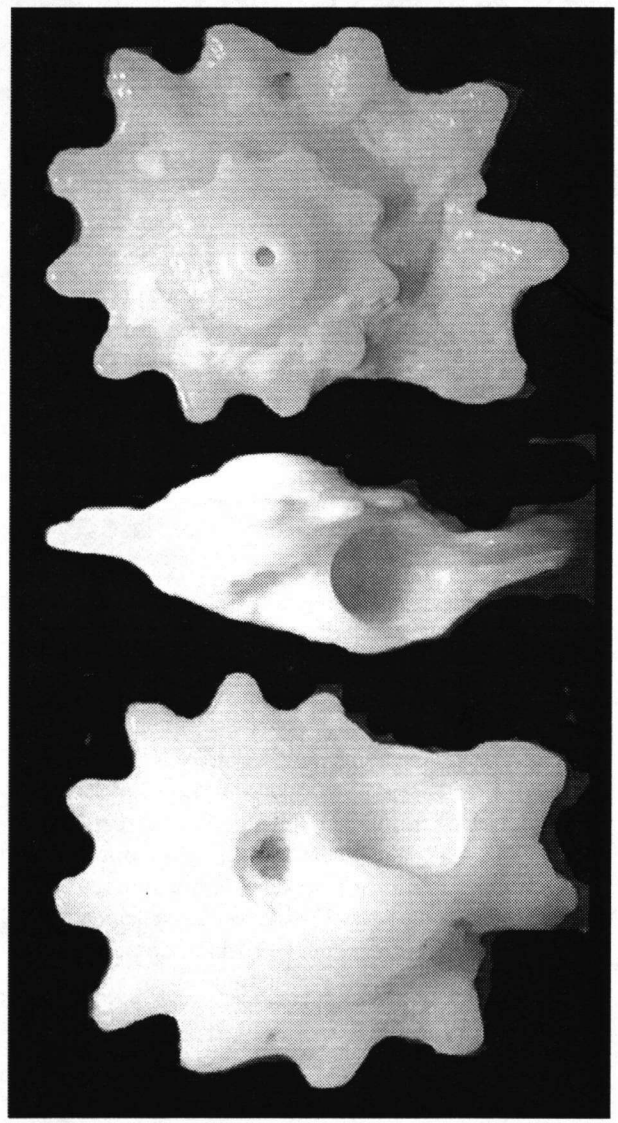

Juveniel exemplaar van *Bolma rugosa* (L., 1758). H 3 mm, Ø 7 mm.

Omdat de weinige, nog aanwezige kalkrestjes langs de sutuur echter geen bruine of blauwe verkleuring vertonen blijft evenwel de mogelijkheid bestaan van een afgesleten, recent exemplaar. De thans nog levende soort komt in Europa echter nauwelijks noordelijker voor dan Portugal, zodat het vragen oproept hoe het schelpje dan het strand van Oostkapelle bereikt kan hebben.

Meldingen over eerdere vondsten op het Nederlandse strand, zie ik met belangstelling tegemoet.

Literatuur:

GIANNUZZI-SAVELLI, R., F. PUSATERI, A. PALMERI & C. EBREO, 1994. Atlante delle conchiglie marine del Mediterraneo, vol. 1 (Archaegastropoda). Rome

GLIBERT, M., 1952. Faune malacologique du Miocène de la Belgique. Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen. Verhandeling 121

JANSSEN, A.W., 1984. Mollusken uit het mioceen van Winterswijk – Miste. Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging. Uitg. nr. 36

NIEULANDE, F.A.D. VAN, 1986. Cadzand-nummer, Werkgroep Geologie 1966 – 1986. Koninklijk Zeeuws Genootschap der Wetenschappen

NORDSIECK, F., 1968. Die europäischen Meeres-Gehäuseschnecken. Stuttgart

REGTEREN ALTENA, C.O. VAN, A. BLOKLANDER & L.P. POUDEROYEN, 1965. Fossiele schelpen van de Nederlandse stranden en zeegaten (eerste serie). NMV

Adres van de auteur:
Van Mierislaan 6
1231 AJ Loosdrecht
E-mail: r.w.b.bruins@wanadoo.nl